

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 71 0 P 269710 21 Rev
Banjaluka, 09.8.2022. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u Banjaluci, u vijeću sastavljenom od sudija, Violande Šubarić, kao predsjednika vijeća, Biljane Tomić i Gorjane Popadić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja, Z.M. i D.M., oboje iz B., koje zastupa punomoćnik M.A., advokat iz B., protiv tuženih S.J. iz B., koju zastupa punomoćnik S.B., advokat iz B., i R.M. iz S., koju zastupa punomoćnik Ž.B., advokat iz B., radi pobijanja pravnih radnji dužnika, odlučujući o reviziji tužitelja, izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 269710 20 Gž od 15.01.2021. godine, na sjednici održanoj 09.8.2022.godine, donio je

PRESUDU

Revizija se usvaja, presuda Okružnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 269710 20 Gž od 15.01.2021. godine preinačava, tako što se žalba tužene, R.M. odbija i potvrđuje presuda Osnovnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 269710 17 P od 19.5.2020. godine u cjelini.

Obavezuje se tužena R.M. da tužiteljima, na ime naknade troškova revizionog postupka, isplati iznos od 2.724,37 KM.

Obrazloženje

Presudom Osnovnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 269710 17 P od 19.05.2020. godine, djelimično je usvojen tužbeni zahtjev tužitelja, te je utvrđeno da je ugovor o prodaji nepokretnosti broj: OPU-..., zaključen dana 27.10.2016. godine, između K.M. i M.R. (u daljem tekstu: drugotužena), bez pravnog dejstva prema tužiteljima u dijelu koji je potreban za namirenje potraživanja koja tužitelji imaju prema M.K. i to: 3.413,00 KM sa zakonskim zateznim kamatama od 27.5.2016. godine; 1.250,00 KM sa zakonskim zateznim kamatama od 19.10.2016. godine; 48.895,85 KM sa zakonskim zateznim kamatama od 20.5.2013. godine; 2.880,00 KM sa zakonskim zateznim kamatama od 13.9.2018. godine, pa do konačne isplate i da je drugotužena dužna da trpi da tužitelji svoje potraživanje prema M.K..u, namire iz nepokretnosti oznake k.č. br. 210/29 i 210/49, dok je odbijen, kao neosnovan, zahtjev da se utvrdi da je bez pravnog dejstva ugovor o prodaji broj: OPU-... od 14.10.2016. godine, zaključen između M.K. i S.J. (u daljem tekstu: prvotužena), te zahtjev prema drugotuženoj da trpi namirenje u visini od 34.375,00 KM (stav 1. izreke).

Obavezana je drugotužena da tužiteljima, na ime troškova postupka, isplati iznos od 9.292,72 KM (stav 2. izreke).

Obavezani su tužitelji da prvotuženoj, na ime troškova postupka, isplate iznos od 4.665,00 KM, (stav 3. izreke).

Presudom Okružnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 269710 20 Gž od 15.01.2021. godine, žalba drugotužene je uvažena i prvostepena presuda preinačena

- u dijelu kojim je usvojen tužbeni zahtjev (dio stava 1. izreke), tako da je odbijen zahtjev tužitelja da se utvrdi da je ugovor o prodaji nepokretnosti broj: OPU-..., zaključen 27.10.2016. godine, između M.K. i drugotužene bez pravnog dejstva prema tužiteljima u dijelu koji je potreban za namirenje potraživanja koja tužitelji imaju prema M.K. i to: 3.413,00 KM sa zakonskim zateznom kamatom od 27.5.2016. godine, 1.250,00 KM sa zakonskim zateznom kamatom od 19.10.2016. godine, 48.895,85 KM sa zakonskim zateznom kamatom od 20.5.2013. godine, 2.880,00 KM sa zakonskim zateznom kamatom od 13.9.2018. godine, pa do konačne isplate, i da je drugotužena dužna da trpi da tužitelji svoje potraživanje prema M.K. namire iz nepokretnosti oznake k.č. br. 210/29 i 210/49 i u

- dijelu kojim je obavezana drugotužena da tužiteljima nadoknadi troškove parničnog postupka (stav 2. izreke), tako da su tužitelji obavezani da drugotuženoj nadoknade troškove parničnog postupka, u iznosu od 3.675,00 KM.

Blagovremenom revizijom tužitelji pobijaju drugostepenu odluku zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se osporena presuda preinači tako da se odbije žalba drugotužene i potvrdi prvostepena presuda u usvajajućem dijelu, a drugotužena obaveže da im, pored troškova dosuđenih prvostepenom presudom, naknadi i troškove revizionog postupka.

Drugotužena nije odgovorila na reviziju.

Revizija je osnovana.

Predmet spora je zahtjev tužitelja da se utvrdi da su ugovori o kupoprodaji nekretnina (bliže opisani u izreci prvostepene presude) bez pravnog dejstva u dijelu koji je potreban za izmirenje njihovog potraživanja koje imaju prema M.K. (prodavcu), koje je utvrđeno pravosnažnom sudskom odlukom i sudskim poravnanjem i da se obavežu tužene (kupci iz predmetnih ugovora) da dopuste i trpe da to svoje potraživanje namire prodajom nekretnina koje su bile predmet kupoprodaje.

Tužbeni zahtjev je pravosnažno odbijen u odnosu na prvotuženu, te i u odnosu na drugotuženu za iznos od 34.375,00 KM, pa se tim dijelom nižestepenih presuda i ugovorom koji je prvotužena zaključila sa dužnikom tužitelja, dalje neće baviti ovaj sud.

Tokom postupka pokazalo se nespornim da je pravosnažnom sudskom odlukom (presuda Osnovnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 170072 13 P od 25.11.2015. godine i presuda Okružnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 170072 16 GŽ od 26.5.2016. godine) utvrđena obaveza M. K. da tužiteljima, na ime glavnog duga isplati ukupan iznos od 34.375,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 06.6.2013. godine do isplate i da im naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 3.413,00 KM; da se radi namirenja dosuđenih iznosa vodi izvršni postupak (pod brojem: 71 0 I 242452 16 I) zabilježbom, procjenom i prodajom nekretnine označene kao k.č. br. 210/29 koja je bila predmet kupoprodaje po ugovoru zaključenom između M.K. kao prodavca (dužnika tužitelja) i drugotužene kao kupca; da je M.K. dio ovog duga, u iznosu od 34.375,00KM, isplatio tužiteljima, dana 14.12.2016. godine, a za ostatak se i dalje vodi izvršni postupak; da su tužitelji sa svojim dužnikom M.K. zaključili sudsko poravnanje u predmetu broj: 71 0 P 242940 16 P kojim se M.K. obavezao da im isplati iznos od 25.000,00 Evra, protivvrijednost od 48.895,85 KM, zajedno sa troškovima postupka od 2.880,00 KM; da je M.K. nekretninu (k.č. br. 210/29), na kojoj je dozvoljeno i zabilježeno izvršenje, prodao drugotuženoj (ugovor od 27.10.2016. godine, koji je predmet spora u dijelu potrebnom za namirenje tužitelja), kao i druge svoje nekretnine (po ugovoru od 14.10.2016. godine) koje je otuđio prvotuženoj; da je na taj način ostao bez nepokretne imovine, odnosno da je upisan kao vlasnik samo parcele označene kao k.č. br. 210/49, površine 9 m² i da nema druge imovine; da je drugotužena sestra supruge M.K.

Kod ovakvog stanja stvari oba suda nalaze da tužitelji imaju dospjela potraživanja prema dužniku M.K. koja nisu naplaćena (osim iznosa od 34.750,00 KM, u kojem dijelu je odbijen tužbeni zahtjev), da je drugotužena u drugom stepenu tazbinskog srodstva sa dužnikom M.K., da je tužba u odnosu na ovu tuženu podnesena u zakonom propisanom roku, da su M.K. i drugotužena znali da zaključenjem predmetnog ugovora nanose štetu tužiteljima i da M.K. nema druge imovine iz koje bi se mogao namiriti dug tužiteljima.

Drugostepeni sud, za razliku od prvostepenog suda (koji na osnovu naprijed utvrđenih činjenica nalazi da je, pored svi ostalih propisanih uslova, dokazana i insolventnost dužnika M. K., slijedom čega je udovoljio tužbenom zahtjevu) zaključuje da se nisu ispunili svi uslovi propisani odredbama člana 280. do 285. Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ", br. 29/78, 39/85, 45/89, 57/89, "Službeni glasnik Republike Srpske", br. 17/93, 3/96 i 74/04 - u daljem tekstu: ZOO), koje govore o pobijanju dužnikovih pravnih radnji, jer da tužitelji nisu dokazali insolventnost dužnika, budući da je na nekretnini koja je predmet ugovora o prodaji (koja pravna radnja dužnika se pobija) u zemljišnoj knjizi izvršena zabilježba izvršenja, odnosno konstituisano sudsko založno pravo i da je na istoj određeno izvršenje u predmetu broj: 71 0 I 242452 16 I, pa da, prema tome, preduzimanjem pobijane pravne radnje dužnika nije otežano niti osujećeno potraživanje tužitelja, slijedom čega preinačava prvostepenu presudu i odbija tužbeni zahtjev i u odnosu na drugotuženu.

U pravu su revidenti kada tvrde da je drugostepeni sud pogriješio kada je sudio kao u izreci svoje odluke.

Odredbama ZOO regulisana su opšta pravila pobijanja dužnikovih pravnih radnji (član 280.), uslovi pobijanja (člana 281.), isključenje pobijanja (član 282.), kako se vrši pobijanje (član 283.), učinak pobijanja (član 284.) i rokovi za podizanje tužbe (član 285). Opšte pretpostavke koje moraju biti ispunjene da bi vjerovnik (ovdje tužitelji) mogao pobijati pravnu radnju svoga dužnika su: da ima dospjelo potraživanje za isplatu; da dužnik nema dovoljno sredstava za ispunjenje vjerovnikovog potraživanja (insolventnost dužnika); da postoji pravna radnja preduzeta na štetu vjerovnika i da postoji oštećenje vjerovnika, s tim da pobijanje omogućava vjerovnikovo potpuno ili djelimično namirenje, te da je tužba podnesena u zakonom propisanom roku. Teret dokazivanja navedenih elemenata pobijanja pada na povjerioca koji podiže paulijansku tužbu.

U konkretnom slučaju, nema sumnje da tužitelji imaju dospjela potraživanja (član 280. stav 1. ZOO) prema prodavcu iz spornog ugovora, M.K., o čemu svjedoči naprijed navedena pravosnažna sudska presuda i sudsko poravnanje, kako ispravno nalaze i obrazlažu i nižestepeni sudovi. Kod činjenice da je predmetni kupoprodajni ugovor zaključen 27.10.2016. godine i da je tužba podnesena 12.10.2017. godine, proizlazi da je podnesena u zakonom propisanom roku (član 285. ZOO). Iz provedenih dokaza proizlazi da je M.K. (koji i sam priznaje da nema druge imovine) bilo jasno da pobijanom preduzetom radnjom nanosi štetu tužiteljima, a s obzirom na stepen srodstva između njega i drugotužene ima se smatrati da je to bilo poznato i drugotuženoj (član 281. stav 1. i 2. ZOO). M.K. nema druge imovine (osim parcele u površini od 9 m²) iz koje bi se moglo namiriti potraživanje tužitelja (član 280. stav 2. ZOO).

Prema tome, ispunjeni su svi zakonom propisani uslovi za pobijanje dužnikove pravne radnje - ugovora zaključenog sa drugotuženom, kojom je on otuđio svoju imovinu i onemogućio tužitelje da se iz iste naplate.

Suprotno zaključku drugostepenog suda, okolnost da je na nekretnini koja je bila predmet otuđenja (i koja je sada u javnim evidencijama upisana kao svojina drugotužene) i na kojoj je izvršena zabilježba izvršenja u predmetu broj: 71 0 I 242452 16 I i dozvoljeno izvršenje utvrđivanjem vrijednosti i prodajom, te namirenjem tražioca izvršenja (tužitelja) iz iznosa

dobijenog prodajom – ne dokazuje da M.K. (dužnik) nije insolventan, odnosno da će tužitelji u ovom izvršnom postupku moći namiriti sva svoja potraživanja, radi kojih se vodi i ovaj spor za pobijanje dužnikovih pravnih radnji.

Navedena zabilježba i određeno izvršenje se odnosi samo na potraživanja utvrđena pravosnažnom presudom Okružnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 170072 16 GŽ od 26.5.2016. godine čiji dio je, u iznosu od 34.750,00 KM, kako je naprijed rečeno, već namiren. Zato, eventualno, bez obzira što je navedena nekretnina sada upisana na treće lice (drugotuženu), a ne na dužnika M.K., saglasno odredbi člana 72. stav 2. i 3. Zakona o izvršnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 59/03 do 66/18), tužitelji na ovaj način mogu namiriti samo potraživanje utvrđeno navedenom sudskom presudom na osnovu koje je i određeno ovo izvršenje. Dakle, tom zabilježbom nije obezbjeđeno niti određeno izvršenje radi isplate potraživanja utvrđenog, naprijed navedenim sudskim poravnanjem (u predmetu broj: 71 0 P 242940 16 P) u iznosu od 48.895,85 KM, zajedno sa troškovima postupka od 2.880,00 KM.

Kako je dokazano da dužnik M.K. nema druge imovine (osim zemljišne parcele površine 9 m²), proizlazi da je zaključenim ugovorom sa drugotuženom onemogućio tužitelje da naplate svoja, sudskim poravnanjem, utvrđena potraživanja, pa se, imajući u vidu ispunjenost i svih drugih uslova za uspješno pobijanje dužnikovih pravnih radnji, propisanih odredbom člana 280. do 285. ZOO, o čemu je naprijed bilo riječi, prvostepena presuda kojom je djelimično udovoljeno tužbenom zahtjevu u odnosu na drugotuženu, ukazuje pravilnom i zakonitom.

Prema navedenom, u pobijanoj odluci je pogrešno primjenjeno materijalno pravo, slijedom čega je, na osnovu odredbe člana 250. stav 1. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07 i 49/09 – u daljem tekstu: ZPP), odlučeno kao u izreci.

Kako je na opisani način ovaj revizioni sud preinačio pobijanu presudu, to je saglasno odredbama člana 397. stav 2. i člana 386. stav 1. ZPP, drugotužena (pored obaveze određene prvostepenom presudom da nadoknadi troškove tužiteljima) obavezana da im nadoknadi i troškove revizionog postupka, u iznosu od 2.724,37 KM, koji se saglasno tarifnom broju 2. stav 3. i člana 12 Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata („Službeni glasnik RS“ broj: 8/05) sastoje od troškova sastava revizije i sudske takse na reviziju.

Predsjednik vijeća
Violanda Šubarić

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Aćić